

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální fotografie

Základy správné kompozice

Mgr. Milana Soukupová

Gymnázium Česká Třebová

Základy správné kompozice

Téma sady didaktických materiálů	Digitální fotografie I.
Číslo a název šablony	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo didaktického materiálu	EU-OPVK-VT-III/2-SO-210
Druh didaktického materiálu	prezentace
Téma didaktického materiálu	Základy správné kompozice
Autor	Mgr. Milana Soukupová
Vyučovací předmět	Seminář z informatiky
Cílová skupina (ročník)	žáci ve věku 17 – 19 let
Klíčová slova	Kompozice, kompoziční pravidla, prvek hlavní, vedlejší, rušivý a zmatečný, formát, zlatý řez, pravidlo třetin
Anotace	Prezentace vysvětluje základy správné kompozice. Je doplněna množstvím ukázkových fotografií a otázkami v závěru prezentace.

Základy správné kompozice

Kompozice je takové uspořádání jednotlivých prvků v obraze, kdy celek působí vyváženě a lidem se líbí. Existuje několik kompozičních pravidel a postupů, které nám dávají návod, jak udělat dobrou fotografii. Je dobré je znát a pokusit se jimi řídit. Porušování těchto pravidel však někdy vede k vytvoření výborné fotografie.

Ale jen ten, kdo pravidla zná, je může porušovat!

Obr. č. 1: Most

Obr. č. 2: Metro

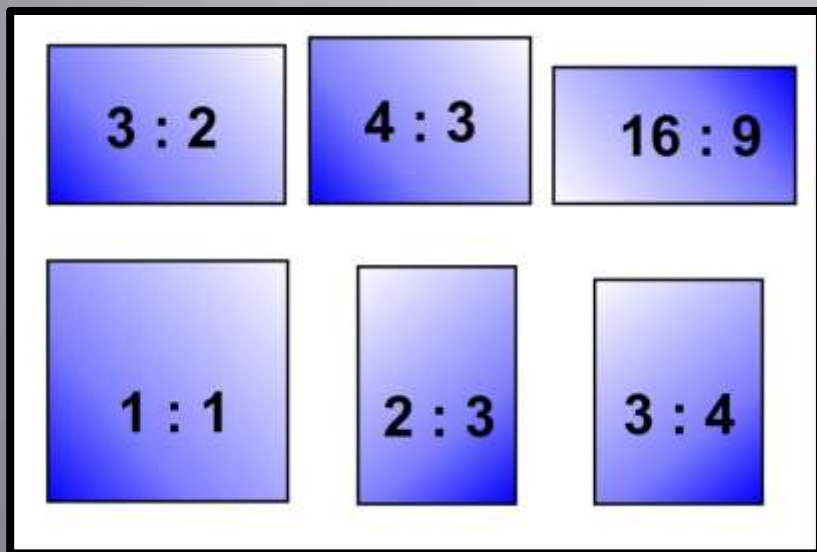

Obr. č. 1: Racek

Formáty

Kompozici do jisté míry určuje **formát (poměr stran)** a výsledná velikost fotografie. Jestliže publikujeme samostatné fotografie, pak nejsme formátem omezeni, při publikování souboru bychom měli zachovávat jednotný formát. Jestliže chceme fotografie v papírové podobě, pak nás omezují formáty papírů.

Formát je možné si zvolit ve fotoaparátu, ale je lepší ho volit až při úpravách fotografie.

Obr. č. 4: Typické formáty digitálních fotoaparátů

Co fotografovat?

- Každá fotografie musí nést nějaké **sdělení**, hlavní prvek (fotografovaný objekt) musí diváka jednoznačně oslovit.
- Divák musí vědět (cítit) „**Proč se má na to koukat**“

Obr. č. 5: Po sklizni

Obr. č. 6: Útes

Kompozice zjednodušeně

Tři základní zásady

- Snímek by měl mít **ústřední motiv**, který zdůrazníme jeho umístěním na snímku
- Snímek by neměl obsahovat **rušivé prvky** (např. sloup vystupující z hlavy)
- Snímek by měl mít **popředí a pozadí**
- Popředí a pozadí vytváří ve fotografii prostor, lze využít hloubky ostrosti

Obr. č. 7: Levandule

Obr. č. 8: Elektrárna

Kompoziční pravidla

- Nelze dát přesný návod, jak komponovat správně, ale existují **pravidla**, která dokáží fotografii učinit **líbivou a poutavou** a pro diváka srozumitelnou.

Obr. č. 9: Pochod

Obr. č. 10: Dveře

Obr. č. 11: Křivka S

Prvky v obraze

- **Hlavní prvek** je nositelem hlavní myšlenky (dívka na slacklině),
- **podpůrné (vedlejší) prvky** ji doplňují. (chlapec na ní kouká).
- Jejich rozmístění určuje kompozici fotografie.
- **Rušivé a zmatečné prvky** je dobré eliminovat (splývání sochy a vysílače).

Obr. č. 12: Hlavní a vedlejší prvek

Obr. č. 13: Zmatečné prvky

Vedlejší prvek a rušivý prvek

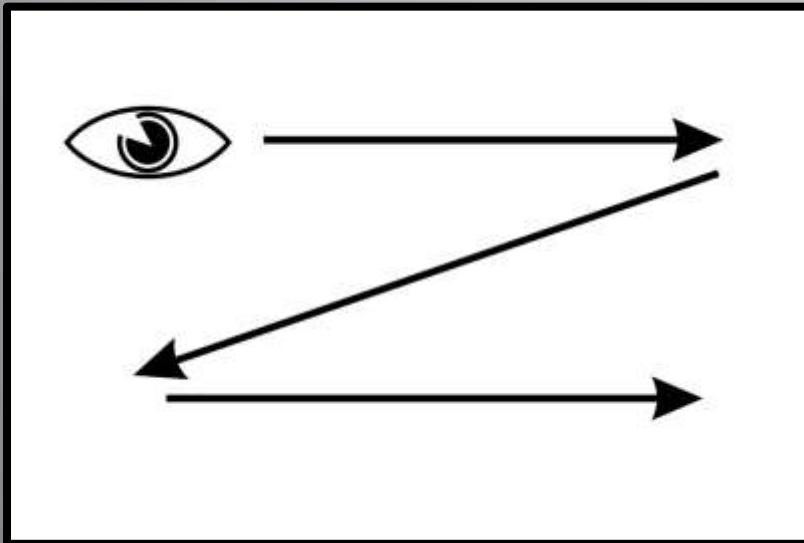
Obr. č. 14: Hlavní a vedlejší prvek

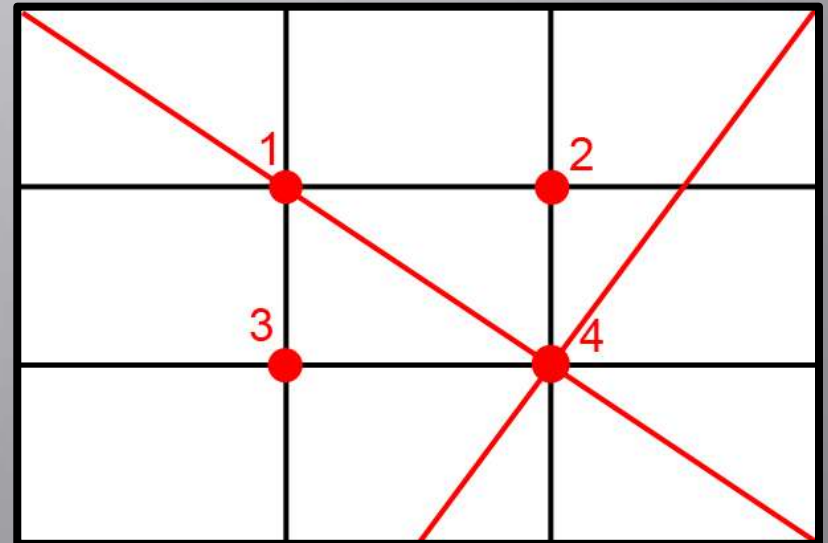
Obr. č. 15: Zmatečné prvky

Ohnisko pozornosti

V naší středoevropské civilizaci jsme zvyklí pozorovat text a obraz zleva doprava a shora dolů. Proto místo první naší pozornosti při poohlížení snímků začíná **vlevo nahoře**. Potom pokračuje ke středu obrazu a oko hledá výrazné prvky uvnitř. Nejméně pozornosti věnujeme pravému spodnímu rohu.

Obr. č. 16: Čtení obrazu

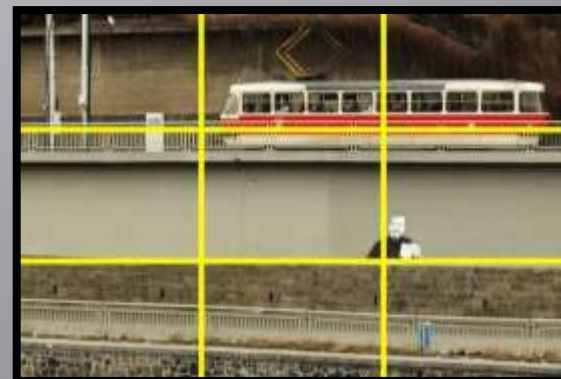
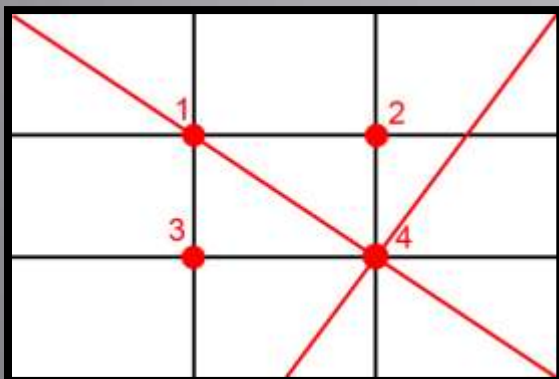
Obr. č. 17: Ohniska zlatého řezu

Zlatý řez a pravidlo třetin

Zlatý řez (či zlatý poměr) je zcela přesně definovanou konstantou estetického vyvážení proporcí různých délek.

Zjednodušeně lze použít **pravidlo třetin**.

Fotografii rozdělíme dvěma svislými a dvěma vodorovnými úsečkami na třetiny, podél těchto přímk se umísťují významné linie. Přibližně v průsečících těchto přímk jsou důležitá místa tzv. ohniska zlatého řezu. Do těchto ohnisek je vhodné umístit nejdůležitější prvky fotografie. Ty čteme zleva doprava a shora dolů

Obr. č. 18: Ohniska a linie zlatého řezu

Pravidlo třetin

Hlavní prvek je v ohnisku zlatého řezu.

Linie sněhu či notové osnovy vede naše oči k hlavnímu prvku.

Obr. č. 19: Ohniska a linie zlatého řezu

Obr. č. 20: Kompozice

Pravidlo třetin

- Hlavní linie fotografie leží ve třetinách snímku.

Obr. č. 22: Linie zlatého řezu

Obr. č. 23: Ohniska a linie zlatého řezu

Pravidlo třetin – horizont

Při fotografování krajiny je důležité umístění horizontu.

dolní třetina – pouze je-li obloha na snímku zajímavá (zdůrazníme oblohu)

dolní třetina – zdůrazníme krajinu (pole, lesy, moře...)

Obr. č. 23: Horizont

Obr. č. 24: Horizont

Kompoziční pravidla

Pokud je na snímku vyjádřen pohyb, pohled nebo jiné směřování, **neměl** by objekt „utíkat“ ven ze snímku, ale měl by směřovat do jeho středu.

Obr. č. 25: Pohyb

Obr. č. 26: Kotě

50/50 versus 66/33

- Rozdělením rámečku na **dvě stejné části** vytváříme **neurčitou kompozici**, není jasné, která polovina je důležitější, to způsobuje chaos.
- **Třetinová kompozice** jasně určuje hlavní prvek a vytváří působivější fotografii.

Obr. č. 27: Uprostřed

Obr. č. 28: V jedné třetině

Na výšku nebo na šířku?

Rozhodnutí je na fotografovi!

Obr. č. 29: A on tam stál...

Obr. č. 30: A koukal do polí...

Úkoly

- Jak souvisí pravidlo zlatého řezu a pravidlo třetin?
- Jak postupujeme při čtení obrazu?
- Rozděl následující pojmy na příznivé a nepříznivé pro správnou kompozici: rušivé prvky, hlavní prvek umístěný ve středu, prvek umístěný v jedné třetině, popředí, pozadí, vedlejší prvek, zmatečné prvky.

příznivé

nepříznivé

Webové zdroje

PIHAN, Roman. Fotografie a fototechniky. *Fotoroman* [online]. Praha, 2002–2012, 19. 8. 2012 [cit. 2012-08-21]. Dostupné z: <http://fotoroman.cz>

Březina, Petr. Základy kompozice fotografie. Milujeme fotografii. *Fotoškola*. Brno, 2011, 16. 2. 2011 [cit. 2012-09-21]. Dostupné z: <http://www.milujemefotografii.cz/zaklady-kompozice-fotografie>

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Most

Obr. č. 2: Metro

Obr. č. 3: Racek

Obr. č. 4: Typické formáty digitálních fotoaparátů

Obr. č. 5: Po sklizni

Obr. č. 6: Útes

Obr. č. 7: Levandule

Obr. č. 8: Elektrárna

Obr. č. 9: Pochod, (Adam Ostruszka, 2013)

Obr. č. 10: Dveře, (Adam Ostruszka, 2013)

Obr. č. 11: Křivka S, (Adam Ostruszka, 2013)

Obr. č. 12: Hlavní a vedlejší prvek

Obr. č. 13: Zmatečné prvky

Obr. č. 14: Hlavní a vedlejší prvek

Seznam obrázků

Obr. č. 15: Zmatečné prvky

Obr. č. 16: Čtení obrazu

Obr. č. 17: Ohniska zlatého řezu

Obr. č. 18: Ohniska a linie zlatého řezu (Veronika Kovářová, 2012)

Obr. č. 19: Ohniska a linie zlatého řezu

Obr. č. 20: Kompozice (Jiří Doleček, 2013)

Obr. č. 21: Linie zlatého řezu

Obr. č. 22: Ohniska a linie zlatého řezu

Obr. č. 23: Horizont

Obr. č. 24: Horizont

Obr. č. 25: Pohyb

Obr. č. 26: Kotě (Vít Hordějčuk, 2010)

Obr. č. 27: Uprostřed

Obr. č. 28: V jedné třetině

Obr. č. 29: A on tam stál...

Obr. č. 30: A koukal do polí...

Použití díla

Dílo smí být šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz).

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení.

Jakékoli další využití podléhá autorskému zákonu.

Kontakt: Milana.Soukupova@gmail.com